

امام هادی (علیه السلام) و فرهنگ دعا و زیارت

این واقعیت را نباید از نظر دور داشت که شیعه از فرهنگ ادعیه و زیارت بسیار غنی برخوردار است، به طوری که هیچ یک از فرق اسلامی از این مقدار ادعیه و زیارات بهره مند نیستند، این نشان از چهره معنوی تشیع و عرفانی شیعی است که خلوص دینی و تزکیه نفس را در جامعه تشیع قوت می بخشد.

این واقعیت را نباید از نظر دور داشت که شیعه از فرهنگ ادعیه و زیارت بسیار غنی برخوردار است، به طوری که هیچ یک از فرق اسلامی از این مقدار ادعیه و زیارات بهره مند نیستند، این نشان از چهره معنوی تشیع و عرفانی شیعی است که خلوص دینی و تزکیه نفس را در جامعه تشیع قوت می بخشد.

دعا جایگاه والایی در میان امامان (ع) داشته و از برخی از آنان ادعیه فراوانی نقل شده است، در کارنامه امام هادی (ع) نیز دعا و زیارت از نظر تربیت شیعیان و آشنا ساختن آنها با معارف شیعی، نقش عمده ای ایفا کرده است.

این دعا هابجز راز و نیاز با خدا، به صورتهای مختلف، به پاره ای از مسائل سیاسی و اجتماعی نیز اشاراتی دارد، اشاراتی که در حیات سیاسی شیعه بسیار مؤثر است و به طور منظم، مفاهیم خاصی را به جامعه تشیع القا کرده است، اینک به چند نمونه از مسائل مطروحه در این دعاها اشاره می شود:

1- ایجاد پیوند میان مردم و اهل بیت (علیهم السلام)

افزون بر صلواتهای مکرر بر محمد و آل محمد و نیز در این دعاها و تقریباً تمامی ادعیه ائمه اهل بیت (ع) وجود دارد و نسبت به ارتباط محکم و ناگسستنی میان امت و آل محمد (ع) تأکید خاصی شده است. به عنوان نمونه، به این قطعه ای از دعا اشاره می گردد:

اللهم فصل علی محمد وآله ولا تقطع بینی و بینهم فی الدنيا والآخرة واجعل عملي بهم مقبلا .

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل محمد (ع) و ارتباط میان من و ایشان را در دنیا و آخرت قطع مفرما و اعمال مرا به خاطر ایشان قبول بفرما.

2- تأکید بر مقام ولایت و رهبری اهل بیت (علیهم السلام)

در زیارتی که از امام هادی (ع) روایت شده بطور مکرر بر این معنا تأکید شده و اهل بیت رسول خدا (ص) به معنای خاص آن که با تعبیرهایی همچون: معدن الرحمة، خزائن العلم، قادة الامم، ساسة العباد، أمناء الرحمان، ائمة الهدی، ورثة الانبياء، وحجج الله علی اهل الدنيا والآخرة والاولی، وصف شده اند، همچنین در همین زیارت، خطاب به ائمه هدی (ع) آمده.

اشهد انکم الائمة الراشدون، المهديون، المعصومون، المکرمون، المقربون، المتقون، الصادقون، المصطفون، المطيعون لله

گواهی می دهم که شما امامان مرشد، هادی، معصوم، بزرگوار، مقرب نزد خدا، پرهیزگار، راستگو، برگزیده، مطیع خداوند، هستید. ادامه این فقرات، علاوه بر آن که خصایصی ائمه طاهرين (ع) را بیان کرده، شیعیان را با تعریف دقیق امام و خصوصیاتش که باید دارا باشند آشنا می سازد.

3- تأکید بر مکتب اهل بیت (علیهم السلام)

در بخشی دیگر به شیعیان می آموزد که امامان خود را در جایگاهی بدانند که در شهادت نسبت به آنها می گوید:

وجاهدتم فی الله حق جهاده حتي اعلنتم دعوته و بینتم فرائضه واقتمم حدوده ونشرتم شرائع احکامه وسننتم سنته

وفصل الخطاب عندکم وآیات الله لدیکم وعزائمه فیکم ونوره وبرهانه عندکم وامره الیکم .

(شهادت می دهم) که شما آنگونه که سزاوار بود جهاد کردید، تا آنجا که دعوت خداوند را آشکار نمودید، احکام الهی را روشن ساخته، حدود الهی را اقامه کردید، شریعت الهی را نشر دادید و سنتهای خداوندی را استوار نمودید..... فصل الخطاب و آیات الهی نزد شما است و امر خداوند به شما واگذار شده، بدین ترتیب از دید امام، معارف حقه الهی را تنها در مکتب اهل بیت پیامبر (ص) می توان یاد گرفت، در این صورت تنها کسانی بر حقد که پیروی از مکتب و تعلیمات این خاندان پاک کرده باشند و گر نه مارق و از جاده حق کنار افتاده اند. فالراغب عنکم مارق واللازم لك لاحق .

4- مبارزه با ظلم و ستم

از آشکارترین مفاهیم مقبول شیعه، مبارزه با ستم است. این مطلب به روشنی در دعاها و رسیده از امام هادی (ع) به چشم می خورد دعائی مانند ((دعاء المظلوم علی الظالم)) به طور مستقل دعائی است که از خداوند بر ضد ستم ستمکاران و جباران استمداد شده است، این درست است که در دعای مذکور، از میان بردن ستم به خدا واگذار شده، ولی در واقع، می تواند هدف از آن را، آگاه کردن مردم از وجود ستم و وجوه مختلفه آن در جامعه دانست که این خود قدم

اساسي براي از میان بردن آن است این دعا به دنبال ستم واهانتی که از طرف متوکل نسبت به امام هادی (ع) روا داشته شد از سوی آن حضرت انشا شد که آشکار را جنبه سیاسی دارد که متن دعا چنین است:

فَها انا ذا ياسيدي مستضعف في يديه مستضام تحت سلطانه مستذل يعنائه مغلوبٌ مَبغى على مَغضوبٌ وَجِلٌ خائفٌ
مُرَّوعٌ مقهور ... فاسئلك يا ناصر المظلوم المَبغى عليه إجابة دعوتي ، فصلّ علي محمد وآل محمد وخُذْهُ مِنْ مَآئِنِهِ أَخْذَ
عزیز مقتدر وأفجأهُ في غفلته مفاجئة مليك منتصر واسلبه نعمته وسلطانه وأفضض عنه جموعه وأعوانَهُ ومزّق ملكه كلّ
ممزق وأقصمه يا قاصمَ الجبابرة وأهلكه يا مهلك القرون وأبره يا مبير الامم الظالمة وأخذه يا خاذلَ الفئات الباغية .

منبع:سایت امام هادی(علیه السلام)